

Ten geleide

De vorige keer kon de redactie het *DNK* nummer 86 presenteren als product van oecumenische samenwerking. Een licht triomfalistische ondertoon wist de redactie daarbij niet te onderdrukken, maar dit werd meteen afgestraft. Dit keer kunnen we er niet omheen dat met een geolied uitgevoerd tegenoffensief de protestanten vrijwel al het verloren terrein heroverd hebben... Dat wij onze lezers dit keer veel protestantse kerkhistorie voorschotelen, betekent echter niet dat er ingeboet is op kwaliteit.

Zo opent dit nieuwe nummer met een gedegen, maar vooral ook inzichtrijke bijdrage van Jasper Vree. Naast zijn onlangs uitgekomen magnum opus: *Kerk, huis, school en staat. Leven, werk en vriendenkring van P. Hofstede de Groot (1844-1886)* – zie de recensie van Gert van Klinken in dit nummer – weet de auteur nog altijd parels op te delven uit de kerkgeschiedenis van de negentiende eeuw. Dit keer neemt hij de deelnemers van de bijeenkomst die in 1848 in het Amsterdamse Odeon werd georganiseerd door een aantal aan het Réveil verwante geestelijke voormannen onder de loep. Zijn uitgebreid prosopografisch onderzoek behoort tot de oogst, die de auteur na langjarige studie naar de protestantse wereld van die tijd heeft weten binnen te halen. Daardoor krijgt de lezer naast inzicht in de motieven en werkzaamheden van de leiders, vooral ook een beeld van de *rank and file*, die aan de basis stond van de oplevende orthodoxie in die dagen.

Cees Houtman zet zijn speurtocht naar godsdienstleraren, evangelisten en catechiseermeesters in dit nummer voort. Het portret dat hij schetst van Hendrik Anneveld toont een heel andere, en nog al eens vergeten kant, van het protestantse leven in de negentiende eeuw. Zelfverzekerd – zie de portretten die hij van zichzelf liet schilderen – mengde hij zich in de verlicht-protestante *Leitkultur* van die dagen. Een zelfbewuste cultuur die zich meer verwant voelde met het maçonniek gedachtegoed, dan de orthodoxie, zoals die in Odeon vergaderde. Twee gescheiden werelden? Toen al?

Enkele redactieleden konden zich uit verhalen van ouders en grootouders nog herinneren hoe voor de Tweede Wereldoorlog Hongaarse kinderen in Nederland werden opgevangen. Maarten Aalders ondernam een speurtocht daarnaar die hem in Hongarije bracht. In twee bijdragen doet hij daarvan verslag. Daarbij werpt hij nieuw licht op de achtergronden van de evacuatie en delft hij nieuwe feiten op over de rol van de dochters van ‘Abraham de Geweldige’ en die van Catharina Kuyper in het bijzonder. Door zijn speurwerk kon het de Collectie HDC | Protestants Erfgoed van de Bibliotheek van de Vrije Universiteit verrijkt worden met archivalia over de Hongaars- Nederlandse gereformeerde relaties. Welke bijzonderheden Aalders nog meer op het spoor kwam leest u in zijn boeiende bijdragen, al zal het omslag van dit nummer al wel iets verraden hebben.

Dit nummer sluit af – niet verrassend voor trouwe lezers van het *DNK* – met een aantal recensies. Alle zeer lezenswaardig, maar op twee daarvan willen wij enig accent leggen. Zo las een recensent die manmoedig bekent ‘van het houtje te zijn’ de geschiedenis van Radiokerk Bloemendaal, een typisch staaltje van gereformeerd activisme. Een andere recensent – niet van het houtje – boog zich over de historie van de Minderbroeders-Kapucijnen. Dit zijn staaltjes van *cross-over* geschiedschrijving die de redactie alleen maar kan toejuichen. Dat van katholieke zijde wellicht gebroed wordt op een passende reactie op het protestantse offensief, merkte de redactie toen vlak voor de sluitingstermijn zij een aantal recensies van die zijde kreeg toegeschoven. Hopelijk wordt dit in het volgende nummer voortgezet. Vol verwachting klopt des redacties – en naar wij hopen ook des lezers – hart.